

Nové poznatky o rozšírení cievnatých rastlín vo Veľkej Fatre – II

New information on distribution of vascular plants in the Veľká Fatra Mts – II

JÁN KLIMENT¹, DANA BERNÁTOVÁ¹, STANISLAV OČKA² & HELENA ŠÍPOŠOVÁ³

¹ Botanická záhrada Univerzity Komenského, pracovisko Blatnica, 038 15 Blatnica 315;

kliment@rec.uniba.sk, bernatova@rec.uniba.sk

² Slovenské národné múzeum v Martine – Múzeum Andreja Kmeťa, A. Kmeťa 20, 036 01 Martin, stanislav.ocka@smm.sk

³ Slovenská botanická spoločnosť, Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava 4,

helena.siposova@savba.sk

Abstract: The paper summarises data on the occurrence of newly found and rare taxa or other interesting findings of vascular plants, recorded in the National Park Veľká Fatra mainly during vegetation season 2016. Altogether 50 listed taxa comprise 12 autochthonous and 35 allochthonous (archaeophytes, neophytes) species. Three of them (*Crepis setosa*, *Echinops sphaerocephalus*, *Erodium cicutarium*) are unclear from the point of view of their indigenosity in Slovakia. Finding of the species *Thalictrum flavum* (VU) in the Lubochnianska dolina valley belongs among the most important results. This is the first occurrence record from the Veľká Fatra Mts and also represents confirmation of the occurrence of this species in the phytogeographical district Eucarpaticum after 130 years. Another first records for the National Park Veľká Fatra are those of *Amaranthus* × *galii*, *A.* × *zobelii*, *Antirrhinum majus*, *Callistephus chinensis*, *Chenopodium* × *schulzeanum*, *Crepis setosa*, *Digitaria ischaemum*, *Genista tinctoria* subsp. *elatior*, *Geranium pyrenaicum*, *Malva mauritiana*, *Oenothera glazioviana*, *Potentilla intermedia*, *Prunus domestica*, *Sedum sarmentosum*, *Setaria viridis*, *Tagetes patula*, *Tropaeolum majus* and *Xanthoxalis corniculata*. For the *Tagetes patula* we recorded its elevation maximum in Slovakia.

Key words: allochthonous taxa, autochthonous taxa, flowering plants, new findings, conservation importance, Veľká Fatra National Park, Western Carpathians.

Úvod

Príspevok nadväzuje na predchádzajúcu prácu (Kliment et al. 2017), zhrňajúcu zaujímavejšie údaje o výskyte cievnatých rastlín na území Veľkej Fatry po vyjdení floristickej monografie o tomto území (Kliment et al. 2008). Obsahuje novozistené taxóny, zriedkavejšie či inak zaujímavé výskyty cievnatých rastlín zaznamenané v priebehu vegetačného obdobia 2016, ojedinele aj zaujímavejšie údaje z predchádzajúcich rokov, dodatočne zistené štúdiom terénnych poznámok a herbárových položiek. V priebehu jesene 2016 sme sa podrobnejšie zamerali na štúdium synantropnej flóry v obciach po obvode pohoria a v ich širšom okolí vrátane pestovaných, splanievajúcich taxónov, preto značnú časť výsledkov tvoria údaje o tomto segmente veľkofatranskej kveteny.

Kritériá výberu boli rovnaké ako v prvom príspevku (pozri Kliment et al. 2017: 16–17). Viac-menej rovnaké ostáva aj referenčné územie. Vzhľadom na prechodnú pahorkatinovú zónu medzi Veľkou Fatrou a Turčianskou kotlinou s fragmentami cennej mokraďovej a subxerofilnej vegetácie, spadajúcu do ochranného pásma Národného parku Veľká Fatra, sme ho však na juhozápade mierne rozšírili o prilahlú časť Turčianskej kotliny – smerom na západ od obcí Čremošné a Rakša po Háj a Turčiansky Michal, odtiaľ hradsťou na sever k Mošovciam.

V texte citované herbárové doklady sú uložené v zbierkach Botanickej záhrady UK v Blatnici (BBZ), Slovenského národného múzea – Prírodovedného múzea v Bratislave (BRA), Katedry botaniky Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave (SLO) a Slovenského národného múzea – Múzea Andreja Kmeťa v Martine (TM).

Výsledky a diskusia

V nižšie uvedenom prehľade uvádzame distribučné údaje 50 taxónov cievnatých rastlín vrátane 6 krížencov. Podľa stupňa významnosti sme ich roztriedili do 2 skupín: i) druhy a poddruhy nové pre územie Veľkej Fatry vrátane taxónov, ktorých výskyt v území bol overený po dlhšej dobe (spolu 19 taxónov), ii) taxóny v území veľmi vzácné, resp. zriedkavo zdokumentované [dosiaľ uvádzané len z 1–2 (výnimočne 3) lokalít, spolu 31 taxónov].

Pri členení taxónov podľa ich pôvodnosti na území Slovenska 12 (pod) druhov patrí medzi pôvodné taxóny slovenskej flóry, 35 taxónov medzi zavlečené príp. pestované a splnievajúce a 3 druhy (*Crepis setosa*, *Echinops sphaerocephalus*, *Erodium cicutarium*) sú zaradené medzi nejasné prípady (Medvecká et al. 2012, Appendix 2). Spomedzi nepôvodných taxónov je 13 archeofytov. Neofyty sú zastúpené 22 taxónmi, z toho druh *Echinocystis lobata* patrí medzi invázne.

Zoznam zistených taxónov a lokalizácia ich výskytu

a) taxóny na Slovensku pôvodné a pravdepodobne pôvodné:

Bothriochloa ischaemum: Rakša, východne od obce, výslnné trávnaté stráne nad poľnou cestou, 523–527 m, 48°52'50,6" s. š., 18°53'24,0" v. d. až 48°52'51,5" s. š., 18°53'34,3" v. d., ± 5 m, 7179a, Kliment 27. 9. 2016 not.

Výskyt fúzatky prstnatej sa dosiaľ uvádzal len z okolia Mošoviec (Kliment & Bernátová 2000: 59).

Crepis setosa: Mošovce, Mošovská Bukovina (532,7 m), polia južne od vrcholu, 529 m, 48°53'37,6" s. š., 18°53'01,6" v. d., ± 4 m, 7179a, Kliment 27. 9. 2016 BBZ.

Výskyt škardy štetinatej z územia NP Veľká Fatra zatiaľ nebol publikovaný.

Echinops sphaerocephalus: Belá, horný koniec obce, zruderalizovaná plocha s porastom *Aster lanceolatus* nad cestou powyše penziónu Pod Hrádkom, 6 jedincov, 503 m, 49°00'04,8" s. š., 18°59'17,3" v. d., ± 6 m, 7079b, Kliment 16. 9. 2016 not.

Splanený výskyt ježibaby guľatohlavej v území je známy len z obce Blatnica (Kliment et al. 2008: 181) a z osady Vlkolínce pri Ružomberku (Kliment 2012: 110); na druhej lokalite druh pretrvával aj v lete 2016 (Kliment 24. 8. 2016 not).

Erodium cicutarium: Rakša, polia severne od obce, 527 m, 48°53'05,7" s. š., 18°52'59,3" v. d., ± 4 m, 7179a, Kliment 27. 9. 2016 BBZ.

Druh ojedinele zaznamenaný v okrajových častiach územia, v okolí obcí Harmanec, Blatnica a Turčianska Štiavnička (Kliment et al. 2008: 186).

Erysimum hieraciifolium L. (s. str.): Podhradie, údolie Biely potok, spodná časť, okraj údolnej cesty pri pravom brehu potoka, 495 m, 49°04'49,9" s. š., 19°02'48,4" v. d., ± 12 m, 6980a, Kliment 2. 6. 2016 BBZ, revid. E. Michalková.

Horčičník jastrabnikolistý bol z Veľkej Fatry dlhodobo uvádzaný len z Gaderskej, novšie aj Dedošovej doliny (bližšie Kliment et al. 2008: 187).

Genista tinctoria subsp. *elatior*: Čremošné, vrch Hriadky (758,5 m), vrchol, 758 m, 48°50'26,2" s. š., 18°53'54,8" v. d., ± 6 m, 7179c, Bernátová, Šípošová & Kliment 4. 8. 2016 BBZ.

Výskyt poddruhu z Veľkej Fatry doteraz nebol uvádzaný (cf. Holub & Bertová 1988: 69–70). Magic (1983: 74) uviedol z vrcholu Hriadok len *Genista pilosa*.

Leersia oryzoides: Turčianska Štiavnička, ľavý breh Váhu, zabahnené štrkovité náplavy, 409 m, 49°06'05,7" s. š., 19°01'45,7" v. d., 6880c, Očka 4. 8. 2016 TM.

Výskyt tajničky ryžovitej v území doteraz zaznamenali len Hrivnák & Kochjarová (2008: 271) na bahnitom okraji mŕtveho ramena Váhu západne od Nolčova.

Potentilla inclinata: Čremošné, vrch Hriadky, skalná terasa juhozápadne od vrcholu, ojedinelý výskyt, 750 m, 48°50'25,2" s. š., 18°53'52,0" v. d., ± 7 m, 7179c, Bernátová, Šípošová & Kliment 4. 8. 2016 BBZ (revid. Goliašová).

Nátrzník sklonený bol v území zaznamenaný len na úbočí Rovnej nad Blatnickou dolinou (Horváthová 1962 BRA ut *P. canescens*).

Potentilla intermedia: Čremošné, vrch Hriadky, západne od vrcholu, plochý medziterasový svah v hornej časti stupňovitého skalného komplexu, 670 m, početne pod porastom *Logfia arvensis* (cf. Bernátová et al. 2017: 107), poníže súradníc 48°50'21,6" s. š., 18°53'27,5" v. d., 7179c, Bernátová, Šípošová & Kliment 4. 8. 2016 BBZ, Bernátová 9. 8. 2016 BBZ.

Prvý údaj o výskyte nátržníka prostredného v pohorí.

Potentilla supina: Ľubochňa, skládka domového a záhradného odpadu pri budove miestnej elektrárne, medzi cestou a spodným okrajom lesa, 458 m, 49°06'56,6" s. š., 19°09'32,5" v. d., ± 6 m, 6880d, Kliment 28. 7. 2016 BBZ.

V území len nedávno zistený druh, zaznamenaný na sekundárnych stanovištiach v Blatnici a v okolí Sklabinského Podzámku (Kliment et al. 2017: 32).

Prunella laciniata: Čremošné, vrch Hriadky, južný svah tesne pod vrcholom, 753 m, 48°50'25,7" s. š., 18°53'54,7" v. d., ± 5 m, Bernátová, Šípošová & Kliment 4. 8. 2016 not.

V území zriedkavý teplomilný druh, zatiaľ uvádzaný len z dvoch lokalít (Kliment et al. 2008: 252).

Salix × *chlorophana* (*S. hastata* × *S. silesiaca*): Ploská, rozsiahla nivačná depresia („kotel“) na severovýchodných svahoch, 7080d, Bernátová & Kučera 25. 5. 2007 BBZ, revid. Koblížek ut *S. hastata*.

Koblížek určil položku ako *Salix hastata*; podľa červenkastého zafarbenia pučiacych listov na položke však ide o kríženca *S. hastata* × *S. silesiaca*, ktorý na Ploskej zbieral už Chmelař (s. d. BRNL sec. Koblížek 2006: 288), pravdepodobne začiatkom 60. rokov. Ďalší starší doklad pochádza z Krížnej (Schidlay 1953 SAV).

Salix × *subaurita* (*S. aurita* × *S. silesiaca*): Ploská, rozsiahla nivačná depresia („kotel“) na severovýchodných svahoch, 7080d, Bernátová & Kučera 25. 5. 2007 BBZ, revid. Koblížek. – Veľká Pustalovčia (Frčkov), 7180a, Bernátová & Kučera 8. 6. 2007 BBZ, revid. Koblížek.

Zriedkavý kríženec, vo Veľkej Fatre zbieraný len na Krížnej a na Suchom vrchu (cf. Koblížek 2006: 290).

Thalictrum flavum; VU: Ľubochňa, Ľubochňianska dolina, spodná časť, pravý breh Ľubochňianky, rozhranie kosnej lúky a mladej horskej prítlačnej jelšiny (lokalita *Matteuccia struthiopteris*), v poraste *Petasites hybridus* (pozri zápis), 3 kvitnúce jedince, 475 m, 49°06'31,9" s. š., 19°08'24,2" v. d., ± 5 m, 6880d, Kliment 28. 7. 2016 BBZ.

Výskyt žltušky žltej z juhozápadného okraja fyto geografického [ďalej: fgt.] podokresu Veľká Fatra (lúky pri Podlaviciach) uviedol Tmák (1884: 5), z vlastného pohoria však doteraz nebola uvádzaná. Z Ľubochňianskej doliny existuje len nepotvrdený údaj o výskyte žltušky lesklej – *Thalictrum lucidum* (Fritze & Ilse 1870: 515 ut *T. angustifolium*). Nález je zaujímavý aj zo širšieho priestorového hľadiska, keďže ide o druh s ťažiskom výskytu v panónskej oblasti, len vzácné prenikajúci do južných predhorí Západných Karpát (cf. Osvačilová 1982: 251). Zloženie porastu s výskytom *T. flavum* dokumentuje nasledovný fytoecologický zápis:

Lokalita: pozri údaje pri druhu; sklon 0°, plocha zápisu 4 × 3 m, celková pokryvnosť 100 %, pokryvnosť E₂ 1 %, E₁ 100 %, E₀ 0 %, výška porastu 120–150 (170) cm, Kliment 2. 8. 2016.

E₂: *Fraxinus excelsior* +, *Populus tremula* +.

E: *Petasites hybridus* 3, *Urtica dioica* 3, *Filipendula ulmaria* 2b, *Mentha longifolia* 2b, *Rubus caesius* 2b, *Galium aparine* 2a, *Chaerophyllum aromaticum* 1, ***Thalictrum flavum*** 1, *Aethusa cynapium* subsp. *cynapium* +, *Elytrigia repens* +, *Vicia sepium* +, *Phleum pratense* r.

Verbascum phlomoides: Kral'ovany, pri poľnej ceste na ľavom brehu Váhu, 432 m, 49°09'00,7" s. š., 19°08'21,5" v. d., ± 4 m, 6880b, Kliment 2. 8. 2016 not.

O výskyte tohto druhu v pohorí sú známe len staršie údaje z Lubochnianskej doliny (Fritze & Ilse 1870: 518) a z údolia Revúcej (Lengyel 1915: 35). Pri overovaní nepublikovaného údaja z PP Jazierske travertíny (Removčíková 1989: 6, 16) sme na lokalite našli len *V. densiflorum* (Kliment 12. 7. 2016 BBZ, 28. 9. 2016 not.).

b) *zavlečené a pestované, splanievajúce taxóny*:

Amaranthus × *galii* Sennen et Gonzalo (*A. patulus* × *A. retroflexus*): Háj, rozsiahla zruderalizovaná plocha v obci, 514 m, 48°51'49,3" s. š., 18°52'56,4" v. d., ± 5 m, 7179a, Kliment 30. 9. 2016 BBZ (det. Letz).

Letz (2016: 127) výskyt tohto kríženca, ktorého v zmysle metodiky v práci Medvecká et al. (2012) možno hodnotiť v kategórii neo, cas, z Turčianskej kotliny ani Veľkej Fatry neuvádza; najbližšie k nami zistenej lokalite bol zaznamenaný na Pohroní, v priestore Zvolen – Hronská Dúbrava – Budča.

Amaranthus × *zobelii* Thell. (*A. hypochondriacus* × *A. retroflexus*); neo, cas: Háj, výsypka záhradného odpadu na okraji poľa pri západnom okraji obce, tri jedince, 513 m, 48°51'44,9" s. š., 18°52'48,5 v. d., ± 5 m, 7179a, Kliment & Šipošová 30. 9. 2016 BBZ (det. Letz).

Kríženec, príp. introgresant, v ktorom prevláda *A. hypochondriacus* (Letz 2017 in litt.). Z Turčianskej kotliny doposiaľ neboli známe doklady o jeho výskyte (cf. Letz 2016: 125).

Antirrhinum majus; neo, cas: Podhradie: ústie údolia Biely potok, skládka domového odpadu s ruderálnou vegetáciou, niekoľko splanených jedincov, 473 m, 49°05'02,8" s. š., 19°02'48,3" v. d., ± 4 m, 6980a, Kliment 7. 7. 2016 BBZ; tiež v štrbine medzi chodníkom a záhradným múrikom v obci (ul. SNP), 482 m, 49°05'06,1" s. š., 19°03'00,3" v. d., ± 5 m, 6980a, Kliment 22. 9. 2016 BBZ. – Turčianska Štiavnička, Jelšovo, vyvýšenina východne od obce, na výsypke zeminy pri okraji motocyklových dráh, 479 m, 49°05'15,1" s. š., 19°02'12,4" v. d., 6980a, Očka 19. 6. 2016 not. – Turčiansky Michal, okraj cesty smerom k Rakši, v štrbine pri záhradnom múriku, 492 m, 48°53'04,7" s. š., 18°51'52,7" v. d., ± 4 m, 7179a, Kliment 27. 9. 2016 not.

Prvé údaje o splanení tohto pestovaného mediteránneho druhu v NP Veľká Fatra, zároveň vo fig. obvodoch *Eucarpaticum* a *Intracarpaticum* (cf. Medvecká et al. 2012: 286).

Avena sativa; arch, cas: Blatnica: horný koniec obce, výsypka zeminy na ľavom brehu Blatnického potoka, 498 m, 48°55'53,0" s. š., 18°55'52,7" v. d., ± 6 m, 7079d, Kliment 30. 7. 2014 BBZ; Gaderská dolina, okraj cesty poniže chatovej osady Gader, 511 m, 48°56'08,7" s. š., 18°56'14,5" v. d., 7079d, Kliment 13. 7. 2016 BBZ. – Necpaly, okraj hradskej jvv. od obce, 527 m, 48°58'58,3" s. š., 18°58'08,1" v. d., ± 6 m, 7079b, Kliment 14. 10. 2016 BBZ.

Splanený výskyt ovsa siateho v území bol doteraz známy len z údolia povýše Dolného Harmanca (Kochjarová & Danielka in Benčaťová & Ujházy 1998: 17) a z okolia obce Hubová (Nechaj 2011: 24).

Callistephus chinensis; neo, cas: Ružomberok, ul. Jelence, splanene v štrbine schodov medzi chodníkom a hradsťou, 513 m, 49°04'34,9" s. š., 19°17'55,8" v. d., ± 6 m, 6981b, Kliment 24. 8. 2016 BBZ (revid. Jar. Kučera).

Prvý údaj o splanení astrovky čínskej v území, zároveň vo fig. obvode Eucarpaticum (cf. Medvecká et al. 2012: 288).

Cerastium tomentosum; neo, cas: Ružomberok, Kalvária, splanený pri schode kaplnky krížovej cesty, 565 m, 49°04'32,0" s. š., 19°17'21,5" v. d., ± 5 m, 6981b, Kliment 8. 6. 2016 not. – Sklabiňa, pravý breh zregulovaného potoka povýše obecného úradu, na opornom múre, 481 m, 49°02'44,4" s. š., 19°00'15,3" v. d., ± 5 m, 6980c, Kliment 21. 9. 2016 not. – Blatnica, okraj cesty v obci (pri obrubníku), 492 m, 48°56'28,8" s. š., 18°55'45,1" v. d., ± 5 m, 7079d, Kliment 14. 10. 2016 not. – Čremošné, najmä v okolí chát a chalúp, príp. cintorína veľmi rozšírený v r. 2015–2016, 7179c, Šípošová 2013–2016 not. – Dolný Harmanec, pravý breh zregulovaného potoka v obci, na opornom múre, 487 m, 48°48'25,3" s. š., 19°03'19,1" v. d., ± 6 m, 7180c, Kliment 13. 9. 2016 not. – Vyšná Revúca, horný koniec obce v ústí Zelenej doliny, výstupky vápencových skál nad cestou, 725 m, 48°54'25,9" s. š., 19°09'16,6" v. d., ± 7 m, 7080d, Kliment 17. 8. 2016 not.

O splanení tejto obľúbenej introdukovanej, vždyzelenej a mrazuvzdornej skalničky bol doteraz z územia publikovaný jediný údaj: Čremošné, v trávníku v obci (Šípošová 2010 SAV sec. Letz & Michalková 2012: 370).

Cerasus vulgaris; arch, nat: Ľubochňa, pravý breh Ľubochňanky, 446 m, 49°07'17,4" s. š., 19°10'00,5" v. d., ± 6 m, 6880d, Kliment 21. 5. 2016 not. – Nolčovo, okraj porastu krovín na hrebienku južne od obce, pri vyústení poľnej cesty na hradsť, 455 m, 49°06'24,7" s. š., 19°04'28,3" v. d., ± 9 m, 6880c, Kliment 19. 5. 2016 BBZ, 4. 7. 2016 not.

Na oboch lokalitách sme zaznamenali splanený výskyt viacerých krovitých, pri Nolčove aj plodných jedincov. Zo záhrad v okolitých obciach mohli semená višne na lokalitu zaniest' viaceré druhy vtákov (napr. škorec, drozd čívkota, glezg; Topercer 2016 in litt.). Výskyt druhu v území (splanený?) bol doteraz doložený len z okolia osady Sebeslavce (pasienok pod kostolom, neďaleko napájadla) pri Blatnici (Horváthová 1981 BRA).

Chenopodium glaucum; arch, nat: Ružomberok: drobnोštrkovitý okraj cesty nad záhradkárskou osadou Kosovo, 560 m, 49°03'34,7" s. š., 19°17'47,3" v. d., ± 5 m, 6981b, Kliment 24. 8. 2016 BBZ; Jazierce, ľavý breh Revúcej oproti penziónu Sidorovo, 526 m, 49°01'24,8" s. š., 19°17'31,0" v. d., ± 4 m, 6981d, Kliment 28. 9. 2016 BBZ.

V území zriedkavý archeofyt, doteraz zaznamenaný len v Belianskej doline (Kliment et al. 2008: 163). Aktuálne doklady revidoval Mered'ľa.

Chenopodium × *schulzeanum* (*C. glaucum* × *C. rubrum*): Podhradie, ústie údolia Biely potok, okraj rozsiahlej skládky odpadu, 478 m, 49°05'02,8" s. š., 19°02'49,4" v. d., ± 4 m, 6980a, Kliment 22. 9. 2016 BBZ, det. Mered'ľa.

Kríženec nie je uvedený v zozname nepôvodných taxónov slovenskej flóry (Medvecká et al. 2012); v zmysle tam uvedenej metodiky ho možno hodnotiť v kategórii arch, cas.

Cymbalaria muralis; neo, nat: Rakša, horný koniec obce, na šikmom dláždenom brehu potôčika, 505 m, 48°52'54,0" s. š., 18°53'01,6" v. d., ± 6 m, 7179a, Kliment 27. 9. 2016 BBZ.

Splanený výskyt cimbaluku v území bol doteraz známy len zo štrbín oporného múru nad cestou v Harmanci (Kochjarová 2007 BBZ, 2010: 283; cf. Kliment et al. 2008: 173).

Digitaria ischaemum; arch, nat: Harmanec, horný koniec obce, v priekope pri ceste, 463 m, 48°47'46,9" s. š., 19°03'59,5" v. d., ± 6 m, 7180c, Kliment 13. 9. 2016 BBZ.

Prvý údaj o výskyte prstovky holej vo Veľkej Fatre, zároveň vo fíg. obvode Eucarpaticum (cf. Medvecká et al. 2012: 292).

Echinocystis lobata; neo, inv: Nižná Revúca, dolný koniec obce, ojedinele v brehovom poraste na ľavom brehu Revúcej, 651 m, 48°55'59,8" s. š., 19°12'41,5" v. d., ± 5 m, 6979d, Kliment 17. 8. 2016 BBZ. Pravdepodobne únik z plota protiľahlej záhrady. – Turčianska Štiavnička, východne od révayovského parku, severne od vodárne, na krovinách okolo potoka, 454 m, 49°04'45,00" s. š., 19°01'21,2" v. d., 6980a, Očka 9. 9. 2012 not. Pri úpravách koryta potoka boli kroviny odstránené a v r. 2016 už výskyt druhu nebol potvrdený.

Priamo z územia bol ježatec laločnatý uvádzaný len z ústia Kútnej doliny pri Hubovej (Nechaj 2015: 235). Jeho pestovanie sme pozorovali aj na plote predzáhrady v Ružomberku-Baničnom (Kliment 24. 8. 2016 not.).

Geranium pyrenaicum; neo, nat: Harmanec, okraj hradskej pri opornom múre, 462 m, 48°47'45,7" s. š., 18°53'53,7" v. d., ± 6 m, 7180c, Kliment 13. 9. 2016 BBZ.

Prvý údaj z Veľkej Fatry.

Ipomoea purpurea; neo, cas: Mošovce, ul. Starý rad, ľavý breh potoka, splanene na výhonku *Sorbus aucuparia*, 484 m, 48°54'30,4" s. š., 18°53'06,6 v. d., ± 6 m, 7079c, Kliment 27. 9. 2016 BBZ (revid. Jar. Kučera). – Háj, okraj poľa oproti autobusovej zastávke, splanene na *Urtica dioica*, 513 m, 48°51'43,6" s. š., 18°52'54,1" v. d., ± 4 m, 7179a, Kliment 30. 9. 2016 BBZ (det. Jar. Kučera).

Pestovaný okrasný druh s variabilnou farbou kvetov, ktorého splanený výskyt bol doteraz publikovaný len z obce Nolčovo na sz. okraji pohoria (Kliment et al. 2008: 213).

Malva mauritiana; neo, cas: Turčianska Štiavnička, výsypka zeminy pri záhradnom plote, na svahu nad cestou, 1 jedinec, 447 m, 49°04'52,0" s. š., 19°01'25,7" v. d., ± 5 m, 6980a, Kliment 22. 9. 2016 BBZ.

Prvý údaj o splanení slezu maurského v záujmovom území aj vo fġ. obvode Eucarpaticum (cf. Medvecká et al. 2012: 298).

Malva moschata; neo, nat: Ľubochňa, skládka domového a záhradného odpadu pri budove miestnej elektrárne, medzi cestou a spodným okrajom lesa, 3 splanené jedince, 458 m, 49°06'56,6" s. š., 19°09'32,5" v. d., ± 6 m, 6880d, Kliment 28. 6. 2016 BBZ.

Pestovaný okrasný druh, ktorého splanievanie bolo zatiaľ publikované len z okolia obce Hubová (Kliment et al. 2008: 226, Nechaj 2015: 236).

Malva pusilla; arch, nat: Vyšná Revúca, ústie Zelenej doliny, v nízkom prídomovom trávniku, 716 m, 48°54'22,8" s. š., 19°09'44,2" v. d., ± 4 m, 7080d, Kliment 17. 8. 2016 BBZ.

V území zriedkavý druh, zaznamenaný len v obciach Sklabinský Podzámok a Podhradie na západnom okraji pohoria (Kliment et al. 2008: 226).

Oenothera biennis; neo, nat: Ľubochňa, zruderalizovaný svah na okraji obce, pri ústí lesnej cesty, desiatky jedincov, 455 m, 49°07'09,6" s. š., 19°04'47,4" v. d., ± 6 m, 6880d, Kliment 28. 7. 2016 BBZ.

V území zriedkavý neofýt, doteraz známy len z okraja malého lomu poniže VN Krpeľany (Kliment et al. 2008: 233), kde jeho výskyt pretrváva aj v súčasnosti (Kliment 4. 7. 2016 not.).

Oenothera glazioviana; neo, nat: Necpaly, horný koniec obce poniže ústia Necpalskej doliny, v štrbine medzi okrajom cesty a záhradným múrikom, 508 m, 48°58'59,9" s. š., 18°58'25,2" v. d., ± 7 m, 7079b, Kliment 16. 9. 2016 BBZ, revid. Jehlík.

Splanený výskyt pupalky červenokališnej bol doteraz doložený len z fġ. obvodu Eupannonicum a príľahlej časti obvodu Praecarpaticum (cf. Jehlík 1988: 423 ut *O. erythrosepala*, Medvecká et al. 2012: 299).

Onopordum acanthium; arch, nat: Horné Jaseno, východne od obce, 100 m severne od lyžiarskeho vleku na okraji umelo zarovnanej plošiny, 552 m, 49°01'17,83" s. š., 19°00'01,98" v. d., 6980c, Očka 21. 6. 2016 foto.

V území NP Veľká Fatra veľmi zriedkavý druh, doteraz zaznamenaný len pri murovanom plote kaštieľa v Mošovciach (Eliáš 2014: 249, Kliment 2014: 260). Z okraja vlastného pohoria existuje jediný starý doklad z Necpál (Textorisová s. d. SLO, 1930: 94).

Phlox subulata; neo, cas: Vyšná Revúca, horný koniec obce v ústí Zelenej doliny, výstupky vápencových skál nad cestou, 725 m, 48°54'25,9" s. š., 19°09'16,6" v. d., ± 7 m, 7080d, Kliment 17. 8. 2016 BBZ.

Splanenie tohto druhu v území doteraz zaznamenal len Turis (sec. Kliment et al. 2008: 239) v záreze štátnej cesty Staré Hory – Donovaly pri Hornom Jelenci, 560 m.

Prunus domestica; arch, nat: Podhradie, severoseverovýchodné úpätie vrchu Vrchdiel, okraj porastu krovín, 503 m, 49°04'57,9" s. š., 19°03'19,2" v. d., ± 8 m, 6980a, Kliment 7. 7. 2016 not. – Necpaly, okraj hradskej na hrebienku južne od obce, 552 m, 48°58'50,1" s. š., 18°58'07,1" v. d., ± 5 m, Kliment 14. 10. 2016 not.

Splanený výskyt krovitých jedincov, v území zatiaľ nezdokumentovaný. Na šírení druhu do voľnej prírody sa môžu podieľať aj väčšie vtáky (sojka, straka, vrana, krkavec) alebo niektoré cicavce (líška, medveď, jazvec, kuna, diviak; Topercer 2016 in litt.).

Quercus rubra; neo, nat: Čremošné, vrch Hriadky, okraj lesa na hrebieni, 2 mladé jedince s výškou do 50 cm, 1 jedinec s výškou 90 cm, ca 675 m, 48°50'21,7" s. š., 18°53'29,0" v. d., ± 9 m, 7179c, Bernátová, Šípošová & Kliment 4. 8. 2016 not.

Druhý známy údaj o výskyte duba červeného v pohorí. V minulosti bol vysadený do brehových porastov v Nolčovskej doline (Bohuš 1982: 17).

Sedum sarmentosum; neo, cas: Mošovce, na moste cez potok, v štrbine medzi asfaltom a vyvýšeným okrajom mosta, 485 m, 48°54'27,5" s. š., 18°53'06,6" v. d., ± 6 m, tiež na múre zregulovaného potoka, 485 m, 48°54'30,0" s. š., 18°53'06,2" v. d., ± 7 m, 7079c, oba Kliment 27. 9. 2016 not. (určenie konzultované s Letzom).

Prvý údaj o splnení rozhodníka plazivého nielen v záujmovom území, ale aj vo fig. obvode Eucarpaticum (cf. Medvecká et al. 2012: 304).

Setaria pumila; arch, nat: Podhradie, ústie údolia Biely potok, okraj rozsiahlej skládky odpadu, 478 m, 49°05'02,8" s. š., 19°02'49,4" v. d., ± 4 m, 6980a, Kliment 22. 9. 2016 BBZ. – Háj, okraj poľa pri juhozápadnom okraji obce, 513 m, 48°51'44,9" s. š., 18°52'47,6" v. d., ± 5 m, 7179a, Kliment 30. 9. 2016 not.

Mohár sivý bol v záujmovom území doteraz zistený len na poliach za Hubovou (Kliment et al. 2017: 45).

Setaria viridis; arch, nat: Mošovce, Mošovská Bukovina, polia na vrchole, 532 m, 48°53'48,6" s. š., 18°53'09,2" v. d., ± 5 m, 7179a, Kliment 27. 9. 2016 not. – Háj, rozsiahla zruderalizovaná plocha v obci, 514 m, 48°51'49,3" s. š., 18°52'56,4" v. d., ± 5 m, 7179a, Kliment 30. 9. 2016 BBZ. – Čremošné, vrch Hriadky, južné svahy pod vrcholom, voľná pôda medzi výstupmi andezitového podložía, 712–753 m, 48°50'25,7" s. š., 18°53'54,7" v. d., ± 6 m, 48°50'25,7" s. š., 18°53'54,7" v. d., ± 5 m, 7179c, Bernátová, Šípošová & Kliment 14. 7. 2016 BBZ, 4. 8. 2016 not. – Harmanec, horný koniec obce, okraj hradskej, 463 m, 48°47'46,9" s. š., 19°03'59,5" v. d., ± 6 m, 7180c, Kliment 13. 9. 2016 BBZ. – Staré Hory, horný koniec obce, okraj hradskej, 486 m, 48°50'24,3" s. š., 19°06'54,4" v. d., ± 8 m, 7180d, Kliment 13. 9. 2016 not.

Mohár zelený bol doteraz uvádzaný len z okolia Podlavíc v najjužnejšej časti ftg. podokresu 21c. Veľká Fatra (Kliment et al. 2008: 272). Zo záujmového územia doteraz neboli publikované údaje o jeho výskyte.

Sherardia arvensis; arch, nat: Rakša, polia severne od obce, 527 m, 48°53'05,7" s. š., 18°52'59,3" v. d., ± 4 m, 7179a, Kliment 27. 9. 2016 BBZ.

V 60. a 70. rokoch 20. storočia bol výskyt tohto archeofyta zdokumentovaný v širšom okolí obcí Necpaly a Turčianska Štiavnička (cf. Kliment et al. 2008: 272).

Silene noctiflora; arch, nat: Rakša, polia severne od obce, 520 m, 48°53'25,6" s. š., 18°52'57,0" v. d., ± 4 m, 7179a, Kliment 27. 9. 2016 BBZ (revid. Mered'a). – Mošovce, Mošovská Bukovina, polia severne od vrcholu, 525 m, 48°53'57,5" s. š., 18°53'08,0" v. d., ± 4 m, 7179a, Kliment 27. 9. 2016 not.

Výskyt silenky nočnej v území bol dosiaľ zaznamenaný len v údolí severne od obce Dolný Harmanec (Kochjarová & Danihelka in Benčaťová & Ujházy 1998: 47).

Solanum nigrum; arch, nat: Podhradie, ústie údolia Biely potok, okraj rozsiahlej skládky odpadu, 478 m, 49°05'02,8" s. š., 19°02'49,4" v. d., ± 4 m, 6980a, Kliment 22. 9. 2016 BBZ. – Sklabinský Podzámok, vonkajší areál hradu, skládka stavebného odpadu, 594 m, 49°03'18,7" s. š., 19°01'02,5" v. d., ± 7 m, 6980a, Kliment 21. 9. 2016 BBZ, tiež v zruderalizovanom trávniku vnútri vlastného hradného areálu, 603 m, 49°03'17,6" s. š., 19°01'06,1" v. d., ± 5 m, 6980a, Kliment 21. 9. 2016 not.

S výnimkou starého údaja zo Starých Hôr (Lengyel 1915: 35) bol ľuľok čierny z územia uvádzaný len z Necpalskej doliny (Kliment et al. 2008: 273).

Spiraea chamaedryfolia; neo, cas: Stredná Revúca, ľavý breh Revúcej, 1 trs, 689 m, 48°55'07,9" s. š., 19°10'36,5" v. d., ± 5 m, 7081c, Kliment 17. 8. 2016 not.

Bežne pestovaný okrasný ker, splanený zatiaľ pozorovaný len v Eubochni (Kliment et al. 2017: 45).

Symphoricarpos albus; neo, cas: Rakša, západný okraj obce, okraj priekopy pri ceste (splalenie overené), 503 m, 48°52'54,7" s. š., 18°52'40,8" v. d., ± 5 m, 7179a, Kliment 27. 9. 2016 BBZ.

V obciach po obvode územia často pestovaný ozdobný ker; prvé údaje o jeho splanení (Ružomberok-Biely Potok; Podsuchá, údolie Nižné Matejkovo) však publikovali až Štrba & Gogoláková (2017: 62).

Tagetes patula; neo, cas: Ružomberok, rekreačný areál Málinô brdo, v trávniku pri ceste k Májekovej chate, niekoľko splanených jedincov, 939 m, 49°03'18,8" s. š., 19°15'46,7" v. d., ± 5 m, 6981b, Kliment 29. 6. 2016 BBZ. – Podhradie, ústie údolia Biely potok, okraj rozsiahlej skládky odpadu, 478 m, 49°05'02,8" s. š., 19°02'49,4" v. d., ± 4 m, 6980a, Kliment 22. 9. 2016 BBZ (revid. Jar. Kučera).

Prvé údaje o splanení druhu vo Veľkej Fatre aj vo fig. obvode Eucarpaticum (cf. Medvecká et al. 2012: 306). Zároveň najvyššie položené lokality splaneného výskytu na Slovensku.

Tropaeolum majus; neo, cas: Ľubochňa, ľavý breh Ľubochnianky v obci, drobná výsypka záhradného odpadu, 444 m, 49°07'20,4" s. š., 19°10'05,4" v. d., ± 7 m, 6880d, Kliment 28. 7. 2016 not.

Prvé zaznamenané splalenie kapucínky vo Veľkej Fatre, zároveň prvé mimo fig. obvodu Eupannonicum (cf. Medvecká et al. 2012: 307).

Xanthoxalis corniculata; neo, nat: Belá, horný koniec obce, v štrbine medzi okrajom dláždenej priekopy a záhradným múrikom, 501 m, 49°00'04,7" s. š., 18°59'07,1" v. d., ± 5 m, 6979d, Kliment 16. 9. 2016 BBZ.

Prvý údaj z Veľkej Fatry, zároveň z fig. obvodu Eucarpaticum (cf. Medvecká et al. 2012: 300).

Xanthoxalis stricta; neo, nat: Ľubochňa, pravý breh Ľubochnianky povýše mosta ku kostolu, roztratené v dĺžke niekoľkých desiatok metrov, 449 m, 49°07'16,4" s. š., 19°09'58,5" v. d., ± 7 m, 6880d, Kliment 28. 7. 2016 BBZ. – Turčianska Štiavnička, okraj cesty v obci, 428 m, 49°05'06,2" s. š., 19°01'16,8" v. d., ± 7 m, 6980a, Kliment 22. 9. 2016 BBZ. – Háj, rozsiahla zruderalizovaná plocha v obci, 514 m, 48°51'49,3" s. š., 18°52'56,4" v. d., ± 5 m, 7179a, Kliment 30. 9. 2016 BBZ. – Harmanec, horný koniec obce, okraj hradskej pri opornom múre, 462 m, 48°47'45,7" s. š., 19°04'04,8" v. d., ± 6 m, 7180c, Kliment 13. 9. 2016 BBZ.

V území zriedkavý neofyt, prvýkrát zaznamenaný na poliach pri Hubovej (Nechaj 2015: 236).

Pod'akovanie

Naše úprimné pod'akovanie patrí RNDr. Kornélii Goliašovej, CSc. za revíziu položky *Potentilla inclinata*, RNDr. Vladimírovi Jehlíkovi, CSc. za revíziu položky *Oenothera glazioviana*, prof. Ing. Jaroslavovi Koblížkovi, CSc. za revíziu položiek rodu *Salix*, Ing. Jaromírovi Kučerovi, PhD. za určenie, resp. revíziu položiek viacerých splanených pestovaných taxónov, RNDr. Romanovi Letzovi, PhD. za determináciu položiek rodov *Amaranthus* a *Sedum*, RNDr. Pavlovi Mered'ovi, PhD. za určenie, resp. revíziu položiek rodov *Chenopodium* s. l. a *Silene*, RNDr. Eleonóre Michalkovej, CSc. za revíziu položky *Erysimum hieracifolium*, Mgr. Petrovi Kučerovi, PhD. za spoluprácu v teréne, RNDr. Ivanovi Jarolímkovi, CSc. a Mgr. Jane Podroužkovej Medveckej, PhD. za konzultácie k hodnoteniu niektorých nepôvodných taxónov a obom recenzentom za starostlivé prečítanie rukopisu a podnetné pripomienky. Príspevok vznikol s podporou projektu VEGA 2/0135/16.

Literatúra

- Benčaťová, B. & Ujházy, K. (eds) 1998. Floristický kurz Zvolen 1997. Technická univerzita vo Zvolene, Zvolen.
- Bernátová, D., Mišíková, K., Šípošová, H. & Kliment, J. 2017. Zaujímavější fytoecologické zápisy. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 39: 107–108.

- Bohuš, J. 1982. Problematika výskytu a zavádzania nepôvodných druhov drevín v CHKO Veľká Fatra. Les (Bratislava) 38: 14–18.
- Eliáš, P. 2014. *Onopordum acanthium*. In Eliáš, P. jr. (ed.), Zaujímavější floristické nálezy. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 36. p. 249.
- Fritze, R. & Ilse, H. 1870. Karpaten-Reise. Verh. Zool.-Bot. Ges. Wien 20: 467–526.
- Holub, J. & Bertová, L. 1988. *Genista* L. Kručinka. In Bertová, L. (ed.), Flóra Slovenska IV/4. Veda, Bratislava. p. 60–82.
- Hrivnák, R. & Kochjarová, J. 2008. Rastlinné spoločenstvá vôd a močiarov Veľkej Fatry a príhľej časti Turčianskej kotliny. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 30: 261–278.
- Jehlík, V. 1988. *Oenothera* L. Pupalka. In Bertová, L. (ed.), Flóra Slovenska IV/4. Veda, Bratislava. p. 412–430.
- Kliment, J. 2012. *Echinops sphaerocephalus*. In Eliáš, P. jr. (ed.), Zaujímavější floristické nálezy. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 34. p. 110.
- Kliment, J. 2014. *Onopordum acanthium*. In Eliáš, P. jr. (ed.), Zaujímavější floristické nálezy. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 36. p. 259–260.
- Kliment, J. & Bernátová, D. 2000. Asociácia *Orphantho luteae-Caricetum humilis* v Turčianskej kotline. Kmetianum 9: 53–68.
- Kliment, J., Bernátová, D., Dítě, D., Dítětová, Z., Hegedúšová, K., Hrivnák, R., Jasík, M., Kučera, P., Nechaj, J., Očka, S., Slezák, M., Šipošová, H., Škovirová, K., Štěpánek, J., Topercer, J. & Ujházy, K. 2017. Nové poznatky o rozšírení cievnatých rastlín vo Veľkej Fatre. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 39: 13–53.
- Kliment, J. (ed.), Lisická, E., Šoltés, R., Bernátová, D., Dítě, D., Janišová, M., Jarolímek, I., Kochjarová, J., Kubinská, A., Kučera, P., Mišíková, K., Obuch, J., Pišút, I., Topercer, J., Uhlířová, J. & Zaliberová, M. 2008. Příroda Veľkej Fatry. Lišajníky, machorasty, cievnaté rastliny. Vydavateľstvo Univerzity Komenského, Bratislava.
- Koblížek, J. 2006. *Salix* L. Vřba. In Goliašová, K. & Michalková, E. (eds), Flóra Slovenska V/3. Veda, Bratislava. p. 209–290.
- Kochjarová, J. 2010. Zaujímavější fytoecologické zápisy. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 32: 283.
- Lengyel, G. 1915. Die Flora des Stureczpasses. Selmecezbánya [Banská Štiavnica].
- Letz, D. R. 2016. *Amaranthus* L. Láskavec. In Goliašová, K. & Michalková, E. (eds), Flóra Slovenska VI/4. Veda, Bratislava. p. 42–130.
- Letz, D. R. & Michalková, E. 2012. *Cerastium* L. Rožec. In Goliašová, K. & Michalková, E. (eds), Flóra Slovenska VI/3. Veda, Bratislava. p. 291–388.
- Magic, D. 1983. Stručná vegetačná charakteristika projektovaného chráneného náleziska Hriadky. In Vestenický, K. & Čuboňová, K. (eds), Prehľad odborných výsledkov XVIII. tábora ochrancov prírody 1982. ONV-odbor kultúry, Martin. p. 69–77.
- Medvecká, J., Kliment, J., Májeková, J., Halada, L., Zaliberová, M., Gojdičová, E., Feráková, V. & Jarolímek, I. 2012. Inventory of the alien flora of Slovakia. Preslia 84: 257–309 + elektrobnický apendix.
- Nechaj, J. 2011. Floristická charakteristika nelesných biotopov v okolí Hubovej. Práca SOČ, msc., depon. in Gymnázium sv. Andreja, Ružomberok.
- Nechaj, J. 2015. *Echinocystis lobata*, *Malva moschata*, *Xanthoxalis stricta*. In Eliáš, P. jr. (ed.), Zaujímavější floristické nálezy. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 37. p. 235–236.
- Osvačilová, V. 1982. *Thalictrum* L. Žltuška. In Futák, J. & Bertová, L. (eds), Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 219–251.

- Removčíková, O. 1989. Príspevok k inventarizačnému výskumu územia Chráneného prírodného útvaru Jazierske travertíny. Výchšie rastliny. Msc., depon. in Správa NP Veľká Fatra, Martin.
- Štrba, P. & Gogoláková, A. 2017. Nové, znovu potvrdené a menej známe druhy cievnatých rastlín vo Veľkej Fatre. Ochr. Prír. (Banská Bystrica) 28 (2016): 57–64.
- Textorisová, I. 1930. O turčianskej flóre. Msc., depon. in Matica slovenská, Martin.
- Tmák, J. 1884. Adatok besztercebánya és vidékének flórájához. Besztercebányai Kath. Gymn. Ért. 1883–1884: 1–31.

Došlo 30. 3. 2017

Prijaté 17. 8. 2017